

گزارش اجرای دیده‌بانی بیماری‌های واگیر و مراقبت سندرمیک

مراسم اربعین حسینی (ع)

تاریخ انتشار: شهریور ۱۴۰۵

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
معاونت بهداشت
مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر
گروه تخصصی مراقبت بیماری‌های واگیر

مقدمه

بیماری‌های واگیر به عنوان یکی از تهدیدکننده‌های اصلی سلامت انسان در سال‌های اخیر، همواره چالشی جدی محسوب شده‌اند. این بیماری‌ها به دلیل توانایی ایجاد اپیدمی‌های گسترده می‌توانند به سرعت در بین جمعیت گسترش یابند و منجر به ابتلا و مرگ قابل توجهی شوند. از این‌رو دیده‌بانی و مدیریت بهنگام آن‌ها برای حفاظت از سلامت جامعه ضروری است. نظام مراقبت بیماری‌های واگیر به عنوان چشم و گوش (دیده‌بان) نظام سلامت (Public Health Intelligence) با بهره‌گیری از رویکردهای متنوع از جمله نظام مراقبت جاری، دیده‌ور و سندرمیک با هدف هشدار زودرس و پایش روند بیماری‌های واگیر، تهدیدهای زیستی و رویدادهای بهداشتی نقش کلیدی در ارتقاء ظرفیت‌های کلیدی مقررات بهداشتی بین‌المللی و کارکردهای پیشگیری، آمادگی، شناسایی و پاسخ سریع به رویدادهای بهداشتی و بیماری‌های واگیر ایفا می‌کند.

در این راستا، شناسایی بهنگام رویدادهای بهداشتی با هدف پاسخ متناسب برای حفاظت از سلامت جامعه در برابر بیماری‌های واگیر و مخاطرات بهداشتی، از وظایف اصلی این گروه (گروه مراقبت بیماری‌های واگیر) می‌باشد.

مراسم اربعین به‌عنوان یکی از بزرگترین تجمعات انسانی جهان، با احتمال افزایش بیماری‌های واگیر به‌ویژه بیماری‌های تنفسی، گوارشی و ... همراه است.

به‌منظور مراقبت بیماری‌های واگیر و همچنین در راستای اهداف مراقبت بهداشتی بین‌المللی و با در نظر گرفتن بیماری‌های واگیر شایع و بومی در منطقه و در کشورهای همسایه (شامل سل، مالاریا، تیفوئید مقاوم به درمان، اسهال حاد آبکی (وبا) و خونی، تب کریمه کنگو، تب دانگ، چیکونگونیا و ...) دستورالعمل مراقبت بیماری‌های واگیر در طی مراسم اربعین سال جاری (۱۴۰۵) با عنایت به حضور زائرین ایرانی و زائرین اتباع خارجی عبوری از ایران و همچنین حضور زائرین از سایر کشورهای جهان در کشور عراق جهت مدیریت بیماری‌های واگیر با رویکرد مبتنی بر خطر Risk Based Approach به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

دراین راستا آمادگی و آموزش تیم کارشناسی بیماری‌های واگیر جهت اعزام به کشور عراق (۹ نفر) و همچنین پرسنل بهداشت و درمان در نظام شبکه به‌ویژه در پایگاه‌های مراقبت بهداشت مرزی (دانشگاه‌های علوم پزشکی ارومیه، کردستان، کرمانشاه، ایلام، آبادان، اهواز، چابهار و مشهد) به کمک پرسنل گروه بیماری‌های واگیر سایر دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور، جهت آموزش به زائرینی که برای شرکت در این مراسم عازم کشور عراق می‌شوند از برنامه‌های مهم گروه بیماری‌های واگیر (CDC) می‌باشد.

رئوس اقدامات انجام شده اردیبهشت ۱۴۰۵

- برگزاری وبینار آموزشی جهت آمادگی کادر بیماری‌های واگیر با عنوان مراقبت بیماری‌های واگیر - اردیبهشت ۱۴۰۵
- برگزاری جلسه تخصصی با کارشناسان منتخب بیماری‌های واگیر اعزامی به کربلا و نجف با حضور روسای گروه‌های تخصصی مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر
- ارائه مطالب مدیریت بیماری‌های واگیر در تجمعات - کنگره اردیبهشت حسینی ۱۴۰۵
- بازبینی و ارسال دستورالعمل نظام مراقبت بیماری‌های واگیر در تجمعات به دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور
- بازنگری دستورالعمل تخصصی نظام مراقبت بیماری‌های واگیر در اردیبهشت حسینی (ع) به همراه پیام‌های بهداشتی بازبینی‌شده برای زائرین
- تهیه گزاره‌برگ اقدامات انجام شده در اردیبهشت ۱۴۰۴ به عنوان درس آموخته و ارسال به دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور و ستاد اردیبهشت
- شرکت فعالانه در جلسات کمیته بهداشت و درمان اردیبهشت ۱۴۰۵ (اورژانس کشور)
- هماهنگی و ارسال تجهیزات فنی و اداری و رفاهی برای اجرا و ارائه خدمات بهداشتی به دانشگاه‌های علوم پزشکی مجری برنامه اردیبهشت حسینی (ع) - سال ۱۴۰۵
- هماهنگی و اعزام افراد منتخب (کارشناسان بیماری‌های واگیر) از سوی دانشگاه علوم پزشکی کشور به دانشگاه‌های مجری برنامه (معرفی حدود ۱۰۰ نفر) در ایام برگزاری مراسم اردیبهشت حسینی (ع) ۱۴۰۵ در مرزهای غرب و جنوب غرب کشور
- اعلام اسامی کارشناسان منتخب بیماری‌های واگیر (۹ نفر) به سازمان حج و زیارت (مرکز پزشکی حج) جهت اعزام به کشور عراق (با همکاری گروه سلامت محیط کار)
- هماهنگی با دانشگاه علوم پزشکی زاهدان در خصوص ساماندهی زائرین اردیبهشت حسینی (ع) در مرز ریمدان و میرجاوه با توجه به اهمیت مراقبت تب دانگ به‌ویژه در زائرین ورودی از پاکستان با هماهنگی اورژانس کشور
- هماهنگی با وزارت امور خارجه در خصوص اتخاذ تمهیدات لازم برای ورود اتباع خارجی و تعیین مسیر مشخص این زائرین در کشور برای حضور در مراسم اردیبهشت در جهت پیشگیری و کنترل بیماری‌های واگیر به‌ویژه تب دنگی
- بازدید میدانی از پایگاه‌های مراقبت بهداشتی مرزی به ویژه مرزهای غربی و جنوب غرب و جنوب شرق
- تهیه و ارسال چک لیست جامع بازدید پایگاه‌های مراقبت بهداشتی مرزی (خود ارزیابی) در جهت بررسی فرآیند مدیریتی و اجرایی و فنی بیماری‌های واگیر در جهت شناسایی مشکلات موجود و رفع آن
- فعال‌سازی تیم‌های واکنش سریع
- تهیه و توزیع کیف‌های عملیاتی بین کارشناسان اعزامی به عراق
- هماهنگی و فعال‌سازی نرم‌افزار جمع‌آوری داده‌ها با سازمان اورژانس کشور و بارگذاری فرم‌های عملیاتی واگیر در سامانه (salamat.ems.gov.ir)
- هماهنگی با آزمایشگاه مرجع سلامت در زمینه ارائه خدمات آزمایشگاهی به زائرین و استقرار آزمایشگاه‌های پشتیبان و موقت در مناطق مرزی کشور

جدول ۱: توزیع ساختار پرسنلی جهت اجرای نظام مراقبت بیماری‌های واگیر در اربعین حسینی (ع) ۱۴۰۵

تعداد نیروهای (کارشناس بیماری‌های واگیر) مستقر	مکان ارائه خدمات بهداشتی و مراقبتی	تشکیلات مراقبت در عراق
۹ نفر	کربلا و نجف	تشکیلات مراقبت در عراق
۳۰۰ نفر	پایگاه‌های مراقبت بهداشتی مرزی هوایی و زمینی	تشکیلات مراقبت در مرز
۴۰۰۰ نفر	مراکز خدمات جامع سلامت و بهداشت شهرستان	تشکیلات مراقبت در PHC

جدول ۱ بیانگر چگونگی وضعیت ساختار پرسنلی اجرای برنامه دیده‌بانی بیماری‌های واگیر و مراقبت سندرمیک در پایگاه‌های مراقبت بهداشتی مرزی و همچنین کارشناسان منتخب اعزامی به کشور عراق می‌باشد. در این راستای حدود ۱۵ دانشگاه علوم پزشکی جهت ارائه خدمات بهداشتی درمانی نیروهای کارشناس بیمارهای واگیر را به مرزهایی نظیر مهران در ایلام اعزام داشتند تا در کنار همکاران آن دانشگاه ارائه خدمات مراقبت بیماری‌های واگیر را انجام دهند.

فهرست مراقبت‌های ارائه شده در اربعین ۱۴۰۵ | ۳۱ تیر لغایت ۱۵ مرداد

- ✓ غربالگری موارد مشکوک بیماری با رویکرد مراقبت سندرمیک (شبه آنفلوآنزا، اسهال خونی، مسمومیت غذایی، تب و راش پوستی و ...)
- ✓ نمونه‌گیری موارد مشکوک از قبیل (نمونه‌گیری التور، کووید و آنفلوآنزا، تب دنگی، مالاریا)
- ✓ پیگیری بیماران و مراقبت آن‌ها و ارجاع به مراکز تخصصی در صورت نیاز
- ✓ بررسی و پیگیری موارد تماس و اطرافیان بیمار
- ✓ ثبت و گزارش موارد در سامانه‌های الکترونیکی
- ✓ واکسیناسیون فلج اطفال (در اتباع غیرایرانی)
- ✓ مراقبت ناقلین (آندس و مالاریا) و مراقبت موارد حیوان‌گزیدگی
- ✓ بررسی طغیان بیماری‌های واگیر (بررسی انسانی و محیطی)

اینفوگرافی ۱. گزارش دیده‌بانی بیماری‌های واگیر و مراقبت سندرمیک زائرین اربعین حسینی (ع) - کربلا و نجف اشرف سال ۱۴۰۵

جمع کل تاکتون	۱۴۰۵/۵/۱۳	۱۴۰۵/۵/۱۲	۱۴۰۵/۵/۱۱	از ۳ تا ۱۰ مرداد	
۲۱۸۱۷	۲۱۸	۲۱۰۰	۲۷۳۵	۱۶۷۶۴	۱ تعداد زائرین غربالگری شده بر اساس رویکرد مراقبت سندرمیک
۲۵۳۱	۲۶	۲۸۴	۳۳۷	۱۸۸۴	۲ مجموع سندرم‌های شناسایی شده
۵۷۵	۵	۵۵	۷۰	۴۴۵	۳ تعداد سندرم اسهال حاد آبکی غیر خونی
۶	۰	۰	۰	۶	۴ تعداد سندرم اسهال خونی
۱۵۳۵	۱۶	۱۸۵	۲۲۵	۱۱۰۹	۵ تعداد سندرم شبه آنفلوآنزا
۳۲	۰	۱	۳	۲۸	۶ تعداد سندرم شدید تنفسی
۳۴۸	۵	۴۰	۳۳	۲۷۰	۷ تعداد سندرم مسمومیت غذایی
۷	۰	۰	۴	۳	۸ تعداد سندرم تب و راش جلدی
۰	۰	۰	۰	۰	۹ تعداد سندرم تب و خونریزی
۲۸	۰	۳	۲	۲۳	۱۰ سایر سندرم‌های تحت مراقبت
۱۶	۰	۱	۱	۱۴	۱۱ تعداد بازبیداری‌های میدانی انجام شده (موکبها و ...)

در این گزارش خلاصه اقدامات دیده‌بانی بیماری‌های واگیر و مراقبت سندرمیک گروه کارشناسان بیماری‌های واگیر اعزامی به عراق در مراسم اربعین حسینی مشاهده می‌شود. تعداد ۲۱۸۱۷ مراقبت زائرین شرکت‌کننده در این مراسم در عراق مراقبت شدند که از این تعداد حدود ۲۵۳۱ سندرم شناسایی شده که مراقبت‌های لازم برای آن‌ها انجام شده است.

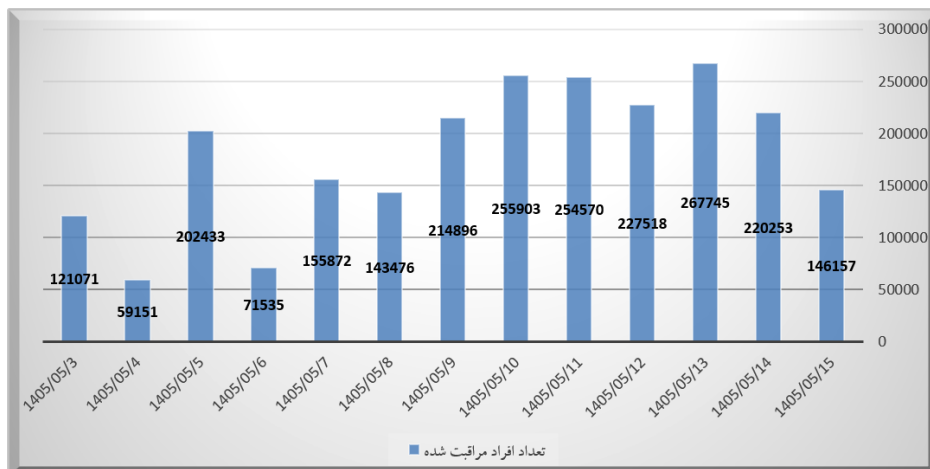
اینفوگرافی ۲. گزارش عملکرد و مراقبت سندرمیک در اربعین ۱۴۰۵ - پایگاه مراقبت بهداشتی مرزی مجری برنامه در ایران

تعداد ۲۳۱۸۷۶۳ مراقبت زائرین شرکت‌کننده در این مراسم در پایگاه‌های مراقبت بهداشتی مرزی مراقبت شدند که از این تعداد حدود ۱۰۱۷۵ سندرم شناسایی شده که مراقبت‌های لازم برای آن‌ها انجام شده است.

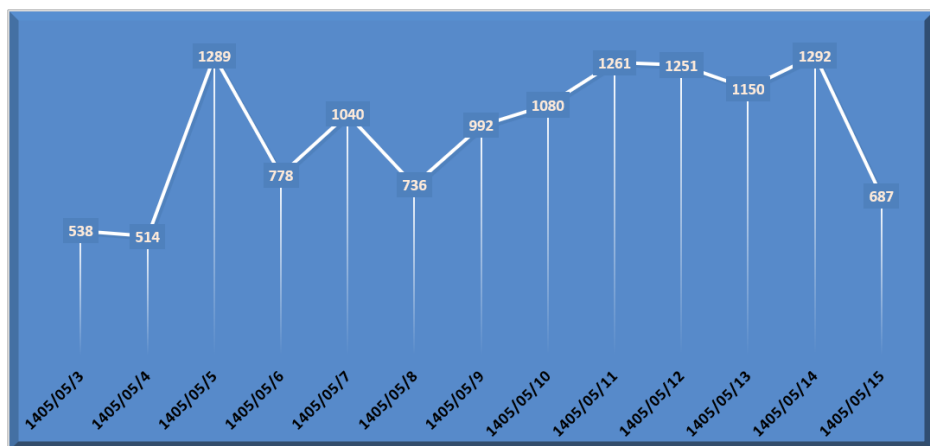
قابل ذکر است فعالیت گروه مراقبت بیماری‌های واگیر در عراق و پایگاه‌های مراقبت بهداشتی مرزی در کشور تا چند روز بعد از مراسم اربعین ادامه داشته و سپس مراقبت زائرین به‌صورت پیگیری مستمر در نظام شبکه از خانه بهداشت تا مراکز خدمات جامع سلامت به مدت ۱۴ روز پس از بازگشت آنان از مراسم اربعین توسط تیم سلامت در سطوح شبکه بهداشت و درمان انجام خواهد گرفت.

شکل ۱. توزیع فراوانی مراقبت انجام‌شده زائرین اربعین حسینی (ع) در بازه زمانی ۳ لغایت ۱۵ مرداد ۱۴۰۵

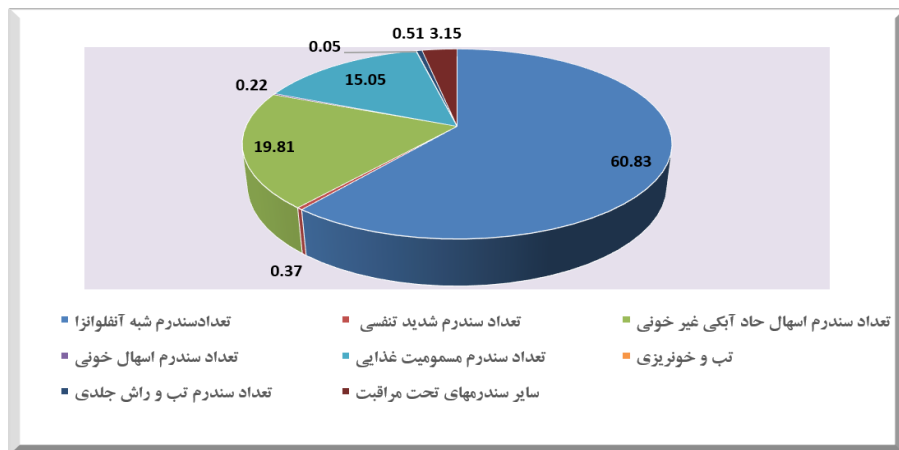
شکل ۱ بیانگر توزیع فراوانی مراقبت‌های انجام‌شده برای زائرین اربعین حسینی (ع) می‌باشد. همانطور که در شکل ۱ دیده می‌شود بیشترین تعداد مراقبت سندر میک انجام شده در بازه زمانی ۹ الی ۱۳ مرداد ۱۴۰۵ انجام شده است.

شکل ۲. توزیع فراوانی سندرهای شناسایی‌شده در زائرین اربعین حسینی (ع) در بازه زمانی ۳ لغایت ۱۵ مرداد ۱۴۰۵

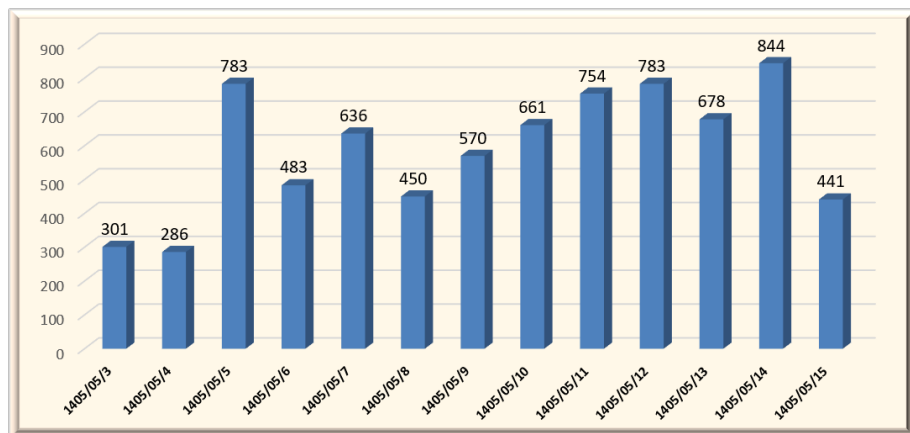
شکل ۲ بیانگر توزیع فراوانی سندرهای شناسایی‌شده در زائرین اربعین حسینی (ع) می‌باشد. همانطور که در شکل ۲ دیده می‌شود بیشترین تعداد سندر شناسایی‌شده در روز ۵ و ۱۴ مرداد می‌باشد.

شکل ۳. توزیع درصد سندرم‌های شده (به تفکیک سندرم) در زائرین اربعین حسینی (ع) در بازه زمانی ۳ لغایت ۱۵ مرداد ۱۴۰۵

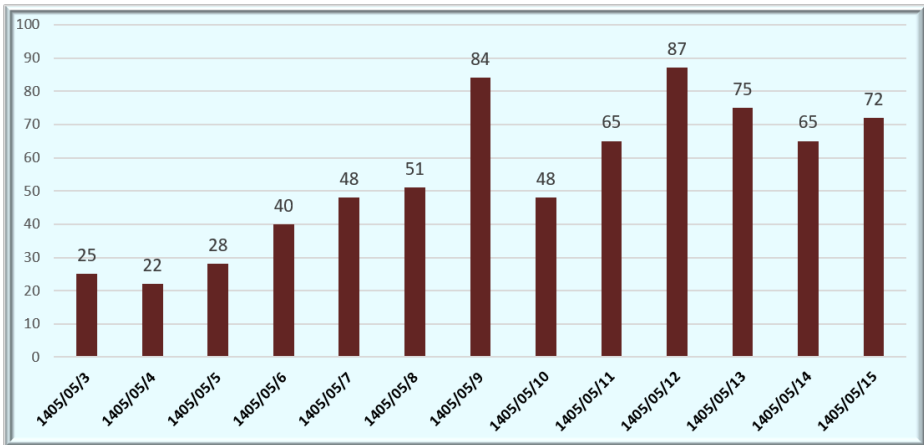
شکل ۳ بیانگر توزیع درصد سندرم‌های شده (به تفکیک سندرم) در زائرین اربعین حسینی (ع) می‌باشد. همانطور که در شکل ۳ دیده می‌شود بیشترین تعداد سندرم شناسایی شده متعلق به سندرم شبه آنفلوآنزا و کمترین سندرم متعلق به سندرم تب و خونریزی می‌باشد.

شکل ۴. توزیع فراوانی سندرم شبه آنفلوآنزای شناسایی شده در زائرین اربعین حسینی (ع) در بازه زمانی ۳ لغایت ۱۵ مرداد ۱۴۰۵

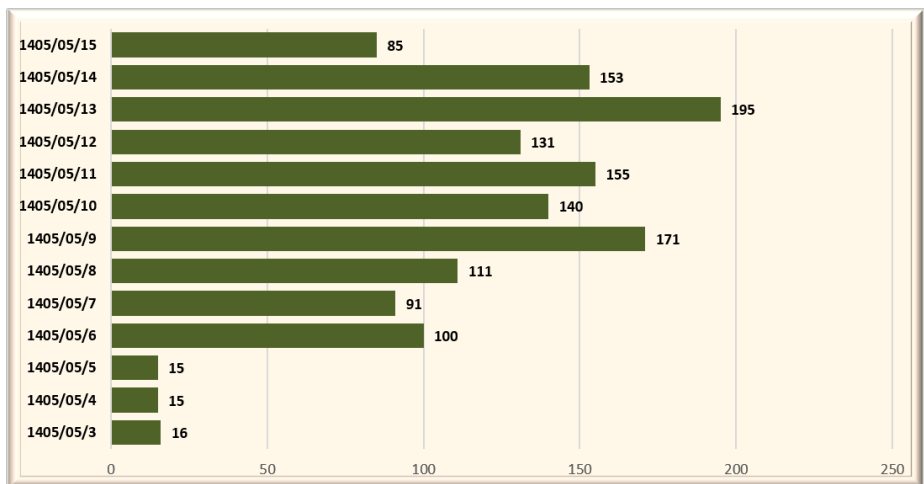
شکل ۴ بیانگر توزیع فراوانی سندرم شبه آنفلوآنزای شناسایی شده در زائرین اربعین حسینی (ع) می‌باشد. همانطور که در شکل ۴ دیده می‌شود بیشترین تعداد سندرم شبه آنفلوآنزای شناسایی شده در روزهای ۵، ۱۲ و ۱۴ مرداد ۱۴۰۵ می‌باشد.

شکل ۵. توزیع فراوانی سندرم مسمومیت غذایی شناسایی شده در زائترین اربعین حسینی (ع) در بازه زمانی ۳ لغایت ۱۵ مرداد ۱۴۰۵

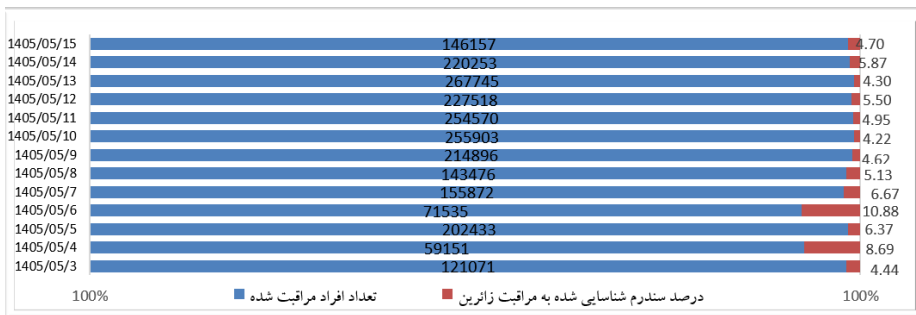
شکل ۵ بیانگر توزیع فراوانی سندرم مسمومیت غذایی شناسایی شده در زائترین اربعین حسینی (ع) می‌باشد. همانطور که در شکل ۵ دیده می‌شود بیشترین تعداد سندرم مسمومیت غذایی شناسایی شده در روزهای ۹ و ۱۲ مرداد ۱۴۰۵ می‌باشد.

شکل ۶. توزیع فراوانی سندرم اسهال حاد آبکی غیرخونی شناسایی شده در زائترین اربعین حسینی (ع) در بازه زمانی ۳ لغایت ۱۵ مرداد ۱۴۰۵

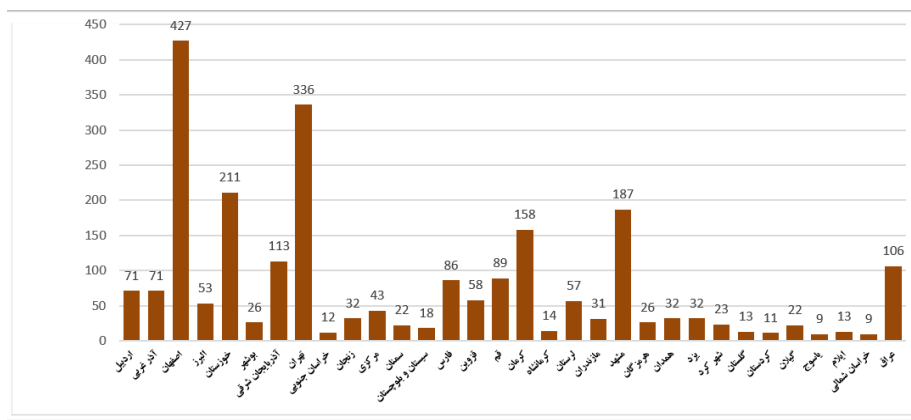
شکل ۶ بیانگر توزیع فراوانی سندرم اسهال حاد آبکی غیرخونی شناسایی شده در زائترین اربعین حسینی (ع) می‌باشد. همانطور که در شکل ۶ دیده می‌شود بیشترین تعداد سندرم اسهال حاد آبکی غیرخونی شناسایی شده در روزهای ۹ و ۱۳ مرداد ۱۴۰۵ می‌باشد.

شکل ۷. توزیع درصد سندرم‌های شده به تعداد افراد مراقبت‌شده اربعین در بازه زمانی ۳ لغایت ۱۵ مرداد ۱۴۰۵

شکل ۷ بیانگر شکل ۷ بیانگر توزیع درصد سندرم‌های شناسایی‌شده (به تفکیک سندرم) در زائرین اربعین حسینی (ع) می‌باشد. همانطور که در شکل ۷ دیده می‌شود بیشترین درصد سندرم شناسایی‌شده به افراد مراقبت‌شده در روزهای ۴ و ۶ مرداد ۱۴۰۵ می‌باشد.

شکل ۸. موارد سندرم‌های شناسایی‌شده در عراق بر حسب استان/دانشگاه محل سکونت جمعیت زوار اربعین

شکل ۸ بیانگر توزیع فراوانی سندرم‌های شناسایی‌شده در زائرین اربعین حسینی (ع) در کربلا و نجف بر اساس محل سکونت زائر می‌باشد.

با توجه به اینکه یکی از اهداف اصلی اعزام کارشناسان بیماری‌های واگیر منتخب کشوری به مراسم اربعین در کشور عراق رصد و پایش و دیده‌بانی بیماری‌های واگیر و مراقبت‌سن‌درمیک در جهت ارتقای سطح آمادگی، پیشگیری، شناسایی و پاسخ به‌نگام تیم سلامت در زمان بازگشت زائرین در صورت بروز احتمالی رویداد بهداشتی می‌باشد. شکل ۸ بیانگر توزیع فراوانی سندرم‌های شناسایی‌شده در زائرین اربعین حسینی (ع) در کربلا و نجف بر اساس محل سکونت زائر می‌باشد.

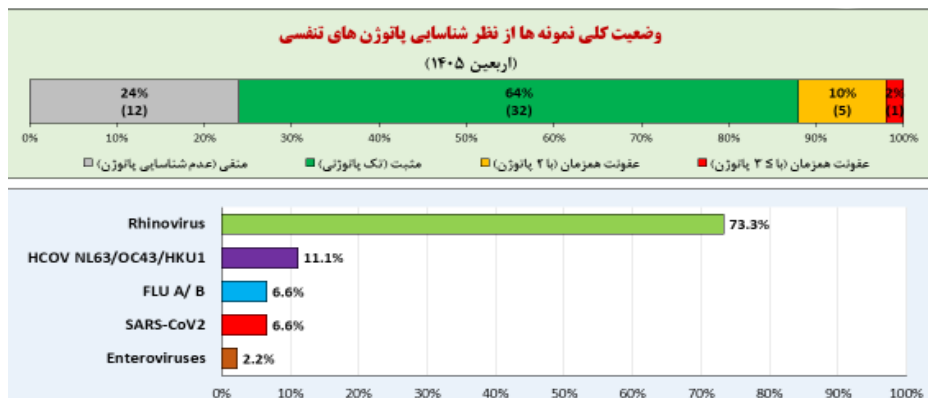
جدول ۲. مراقبت دیده‌دوری تنفسی در پایگاه‌های مراقبت بهداشتی مرزی منتخب - اربعین حسینی (ع) ۱۴۰۵

ردیف	نام دانشگاه	نام مرز	تعداد تست‌های شدید تنفسی	تعداد موارد شبه آنفلوآنزا	تعداد نمونه تنفسی تهیه شده	تعداد نمونه‌های مثبت کووید-۱۹	تعداد نمونه‌های مثبت آنفلوآنزا	تعداد نمونه‌های مثبت آنفلوآنزا و کووید-۱۹
۱	ایلام	مهران	۰	۲۲۲۸	۶۲۷	۲۳ (۳.۶٪)	۴ (۰.۶٪)	
۲	اهواز	چذابه	۰	۴۴۴	۲۹۲	۳ (۱٪)	۶ (۲٪)	۱ (۰.۳٪)
۳	آبادان	شلمچه	۰	۲۶۴	۱۱۲	۴ (۳.۵٪)	۴ (۳.۵٪)	۱ (۰.۹٪)
۴	کرمانشاه	خسروی	۳	۱۳۲۸	۲۰۰	۱۱ (۵.۵٪)	۱ (۰.۵٪)	*
۵	مشهد	دوغارون	۰	۷۷	۵۵	*	*	*
۶	زاهدان	میرجاوه	۰	*	*	*	*	*
۷	چابهار	ریمدان	۰	*	*	*	*	*

نکته:

- * در مرز مهران: تعداد ۲۷۲۴ مورد ریپید تست کووید تهیه شده که تعداد ۱۰۴ نمونه مثبت شده است. (۳.۸٪)
- * در مرز خسروی: تعداد ۱۱۵ مورد ریپید تست کووید تهیه شده که تعداد ۴ مورد مثبت شده است. (۳.۴٪)
- * مرزهای ریمدان و میرجاوه در خصوص تردد اتباع بسته بود.

جدول ۳. نتایج آزمایش‌های انجام‌شده در مراکز دیده‌دوری تنفسی منتخب (پایگاه‌های مراقبت بهداشتی مرزی) - بازگشت زائرین اربعین حسینی (ع) ۱۴۰۵

جدول ۴. توزیع فراوانی دو پاتوژن تنفسی (آنفلوآنزا و کووید-۱۹) در دانشگاه‌های منتخب دیده‌دوری تنفسی در اربعین ۱۴۰۵

• تعداد موارد ILI و SARI بررسی شده: ۵۳۵۴
• تعداد PCR تهیه شده: ۱۲۸۶
• تعداد مثبت کووید-۱۹: ۴۱ (۳.۱٪)
• تعداد مثبت آنفلوآنزا: ۱۵ (۱.۱٪)
• تعداد مثبت کووید-۱۹ و آنفلوآنزا: ۲ (۰.۱٪)
• تعداد ریپید تست کووید-۱۹: ۲۸۴۹
• تعداد مثبت ریپید کووید-۱۹: ۱۰۸ (۳.۷٪)

اقدامات انجام‌شده به روایت تصویر (عراق)

اقدامات انجام‌شده به روایت تصویر (ایران)

تهیه و تنظیم:

محمدرضا امینی مریدانی (کارشناس ارشد مسئول برنامه مراقبت بهداشتی مرزی و تجمعات انبوه)
دکتر محمد نصر دادرس (کارشناس ارشد اداره مراقبت بیماری‌های واگیر)
دکتر مهدیه غلامرضایی (کارشناس ارشد اداره مراقبت بیماری‌های واگیر)
مجتبی پیری (کارشناس ارشد اداره مراقبت بیماری‌های واگیر)

با همکاری:

خانم دکتر مهشید ناصحی (رئیس اداره سل و جذام و بیماری‌های حاد تنفسی)
دکتر محمد زینلی (رئیس گروه مدیریت بیماری‌های مشترک انسان و حیوان)
خانم زهرا حسن‌پور (کارشناس ارشد بیماری‌های حاد تنفسی)
خانم دکتر عیب‌پوش (رئیس گروه مدیریت بیماری‌های منتقله از آب و غذا)
خانم دکتر مسعودی‌فرد (کارشناس ارشد اداره مدیریت بیماری‌های منتقله از آب و غذا)
خانم دکتر سرگلزایی (کارشناس ارشد اداره مدیریت بیماری‌های منتقله از ناقلین و بندپایان)
آقای دکتر منتظر خراسان (کارشناس ارشد اداره مدیریت بیماری‌های منتقله از آب و غذا)

زیر نظر:

دکتر منوچهر کرمی (رئیس اداره مراقبت بیماری‌های واگیر)
دکتر قباد مرادی (رئیس مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر)
دکتر شهرام حبیب‌زاده (معاون فنی مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر)
دکتر علی گل‌محمدی (معاون اجرایی مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر)

با تشکر از کلیه همکاران مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر و دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور

گزارش اجرای دیده‌بانی بیماری‌های واگیر و مراقبت سندرمیک

مراسم اربعین حسینی (ع)

تاریخ انتشار: شهریور ۱۴۰۵

مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی